



Derleyen

**Lea Fournier**

Ekim 2021

Özet Rehber



# BİR MÜLTECİNİN İNSAN HAKLARI

MEVZUAT MADDELERİ İŞİĞİNDA REHBER İLKELER



**Mülteci** Uluslararası  
Hakları Derneği  
INTERNATIONAL REFUGEE RIGHTS ASSOCIATION

## Bir Mültecinin İnsan Hakları

Mevzuat Maddeleri Işığında Rehber İlkeler

### Özet Rehber

Anahtar Kelimeler: *Mülteci Hakları, Mevzuat, Uluslararası Sınırlar*  
Ekim 2021

### Hazırlayan

Lea Fournier

### Genel Yayın Yönetmeni

Süleyman Kurt

### Editör

Selim Vatandaş

### İnternet Editörü

Tuğba Nur Baran

### Son Okuma

Nazlı Metin

**Referans için:** Fournier, Lea. "Bir Mültecinin İnsan Hakları: Mevzuat Maddeleri Işığında Bir Rehber", *Uluslararası Mülteci Hakları Derneği, BM Özet Rehberi, Mayıs 2021*.

Bu özet rehber Birleşmiş Milletler'in "Principles and Guidelines, supported by practical guidance, on the human rights protection of migrants in vulnerable situations" raporundan kısaltılarak derlenmiştir.

### ©Uluslararası Mülteci Hakları Derneği 2021

Bu yayının bütün hakları mahfuzdur. Sadece kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

### Kapak ve Sayfa Tasarımı

MEF Medya ve İletişim

Muhammed Enes Ermiş



Ali Kuşçu Mah. Fatih Türbesi Sokak No: 31 Daire: 2, Fatih / İstanbul

Tel: +90(212) 531 20 25 • Fax: +90(212) 531 20 26 • E-posta: info@umhd.org.tr



## **Bu rehber ne söyler?**

Bu rehber, mültecilerin uluslararası sınırlarda karşılaştıkları hak ihlallerine ilişkin kamuoyunda bir farkındalık oluşturmak amacıyla kaleme alınmıştır. Raporda iltica haklarına ilişkin temel mevzuat ilkeler bazında ele alınarak 20 ayrı önerme üzerinden işlenmiştir.

Göç akışında savunmasız durumda olan göçmenlerin öncelikli olarak insan olmasından kaynaklanan temel haklarına saygı duymak ve korumak devletlerin ve devlet dışı tüm aktörlerin temel yükümlülüğüdür.

Uluslararası insan haklarının devletler tarafından usulüne uygunca yerine getirilmesi göçmenler de dahil olmak üzere tüm insanlara koruma sağlamaktadır. Ancak göçmenler için geçerli olsalar dahi bu haklar devletler tarafından tamamıyla anlaşılammakta ve yerine getirilememektedir. Bu nedenle devletler, göçmenler için bu hakların nasıl yerine getirebileceği konusunda tam anlamıyla belirgin bir tutuma sahip değildir. İlkeler ve kurallar bu ihtiyacı karşılamaya çalışarak kitlesel göç sırasında savunmasız durumlarda olan göçmenlerin insan haklarına saygı duymak, korumak ve yerine getirme yükümlülüklerini nasıl uyguladıkları konusunda devletlere tavsiyelerde bulunmaktadır.

İlkeler, doğrudan uluslararası iş hukuku, uluslararası mülteci hukuku, ceza hukuku, insani hukuk ve deniz hukuku dahil olmak üzere uluslararası insan hakları hukukundan ibaret olmakla beraber antlaşma hukukunda, geleneksel uluslararası hukuk ve hukukun genel ilkeleri içeriklerinden oluşturulmaktadır.

Bunun yanında ilkeler oluşturulurken uluslararası insan hakları antlaşmalarının tavsiyeleri, insan haklarına ilişkin uluslararası organlar ve İnsan Hakları Konseyi'nin Özel Prosedür Görevlilerinin yorumlarından veya tavsiyelerinde de yararlanılmıştır. Her bir ilke çerçevesinde yer alan öneriler, insan haklarının en iyi uygulanabileceği şekli aydınlatmak ve devletlerin sa-



vunmasız durumda olan göçmenlerin haklarını korumak ve teşvik etmek için önlemlerini geliştirmek, güçlendirmek, uygulamak ve izlemek için tasarlanmıştır.

**1. İlke: Göçün merkezine insan ve haklarının bulunduğu devlet, uluslararası toplum ve tüm halklar tarafından kabul edilmeli ve göçün güvenliği garanti altına alınmalıdır.**

Göç yönetimine ilişkin mevzuatın ve diğer tedbirlerin, devletlerin uluslararası insan hakları hukuku kapsamındaki yükümlülükleriyle uyumlu olması sağlanmalı ve tüm göçmenlerin insan haklarından ve temel özgürlüklerinden tam olarak yararlanmalarına izin verilmelidir. Göçle ilgili yeni politikalar benimsenmeden önce, bu politikaların insan haklarına etkileri değerlendirilmelidir. Göçmenlerin hakları üzerinde olumsuz veya orantısız etkisi olan yasalar ve diğer önlemler derhal gözden geçirilmeli, askıya alınmalı, değiştirilmeli veya yürürlükten kaldırılmalıdır.



"Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğar. Akıl ve vicdanla donatılmışlardır, birbirlerine kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 1. Madde**



"Herkes ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka türden kanaat, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş veya başka türden statü gibi herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, bu Bildirgede belirtilen bütün hak ve özgürlüklere sahiptir. Ayrıca, bağımsız, vesayet altında ya da kendi kendini yönetemeyen ya da egemenliği başka yollardan sınırlanmış bir ülke olsun ya da olmasın, bir kişinin uyruğu olduğu ülke ya da memleketin siyasal, hukuksal ya da uluslararası statüsüne dayanarak hiçbir ayırım yapılamaz." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 2. Madde**

## **2. İlke: Göçmenlere karşı her türlü ayrımcılığa karşı çıkılmalıdır.**

Doğrudan veya dolaylı olarak göçmenlere karşı ayrımcılığa yol açabilecek tüm yasalar ve önlemler yürürlükten kaldırılmalı veya değiştirilmelidir. Irkçılık, yabancı düşmanlığı ve buna bağlı hoşgörüsüzlük, göçmenlerin vatandaş olmadıkları, düzensiz bir statüye sahip oldukları veya yaş, din ve cinsiyet ayrımcılığına bağlı tüm eylem ve ifadeler kınanma-

lı, yargılanmalı ve buna karşı etkili önlemler alınmalıdır. Politikacılar, karar mercileri ve medya dahil olmak üzere bu tür eylemleri gerçekleştirenleri sorumlu tutup, erişilebilir şikayet mekanizmaları aracılığıyla mağdurların adalete erişmesi sağlamalıdır. Aşırıya kaçan nefret söylemleri ve kışkırtmalar bağımsız bir mahkeme önüne getirilip ceza gerektiren suçlara dahil edilmelidir.



"Herkes yasa önünde eşittir ve ayırım gözetilmeksizin yasa tarafından eşit korunmaya hakkı vardır. Herkes, bu bildirgeye aykırı herhangi bir ayrımcılığa ve ayrımcı kışkırtmalara karşı eşit korunma hakkına sahiptir." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 7. Madde**

## **3. İlke: Göçmenlerin adalete erişimi garanti altına alınmalıdır.**

Göçmenlerin nitelikli, bağımsız ve yetkin avukatlara erişim sağlayabilmeleri, duruşmalar ve kendilerini etkileyen yasal işlemler sırasında yasal tavsiye alabilmeleri mümkün kılınmalıdır. Yanı sıra, uluslararası mevzuata uygun şekilde göçmenlere ücretsiz yetkin adli yardım desteği sunulmalıdır. Suç mağduru veya suça tanık olmuş göçmenlerin, sınır dışı edilme korkusu olmadan, yasal işlemlere katılabilmeleri ve ifade verebilmeleri sağlanmalıdır.



"Herkesin, hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesinde ve kendisine herhangi bir suç isnadında bağımsız ve yansız bir mahkeme tarafından tam bir eşitlikle, hakça ve kamuya açık olarak yargılanmaya hakkı vardır." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 10. Madde**

#### **4. İlke: Göçmenlerin yaşam hakkına karşı tehlike oluşturan tüm durumlarda acil yardım sağlanmalıdır.**

Korunmaya ve yardıma ihtiyacı olan göçmenlerin, özellikle kurtarma sonrasında psikolojik desteğe ihtiyaç duyanların, zamanında ve etkin bir şekilde uygun bir noktaya sevk edilmesi sağlanmalıdır. Göçmenlere iltica prosedürleri ve etkili sevk yolları hakkında bilgi verilmelidir. Gemi kazası, travma, işkence, insan ticareti, cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağdurları da dahil olmak üzere en savunmasız durumdakilere öncelik olarak özel destek sunulmalıdır. Aileleri veya refakatçileri ile seyahat eden, ailelerinden ayrılmış veya refakatsiz durumdaki kurtarılan çocukların özel ihtiyaçları giderilmelidir.



"Herkesin yaşama hakkı ile kişi özgürlüğü ve güvenliğine hakkı vardır." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 3. Madde**



"Her insan doğuştan yaşama hakkına sahiptir. Bu hak hukuk tarafından korunur. Hiç kimse yaşama hakkından keyfi olarak yoksun bırakılamaz." **Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Madde 6 (1)**

#### **5. İlke: Devletler ve kolluk kuvvetleri uluslararası sınırlarda sınır yönetimini sağlamak ve insan onurunu korumakla yükümlüdür.**

Göçmenler geldikten sonra mümkün olan en kısa sürede bireysel tarama ve değerlendirme prosedürleri uygulanmalı, hassas durumdakiler ayrımcılığa uğramadan derhal belirlenerek uygun hizmetlere ve koruma kurumlarına yönlendirilmelidir. İnsan haklarına dayalı taramaları ve sevkleri gerçekleştirmek için sınırlarda yeterli sayıda yetkili uzman bulundurulmalıdır.



"Herkesin, her devletin sınırları içinde seyahat ve oturma özgürlüğü hakkı vardır. Herkes, kendi ülkesi de dahil, herhangi bir ülkeden ayrıma ve o ülkeye dönme hakkına sahiptir." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 13. Madde**

#### **6. İlke: Tüm geri dönüşler, göçmenlerin temel hakları gözetilerek uluslararası hukuka uygun bir şekilde gerçekleştirilmelidir.**

Gönüllü bir geri dönüş sürecine rıza göstermesi istenen herhangi bir göçmen, yaptığı seçim hakkında tam ve detaylı bir şekilde bilgilendirilmeli, geri döneceği yer ve koşullar ile ilgili güncel ve doğru bilgilere erişebilmelidir. Göçmenin rızası herhangi bir zorlama olmaksızın alınmalıdır.



"Herkesin, sürekli baskı altında tutulduğunda, başka ülkelere sığınma ve kabul edilme hakkı vardır." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 14. Madde**

## 7. İlke : Devletler ya da devlet dışı aktörler göçmenleri her türlü işkence, şiddet ve sömürü ihtimalinden koruyabilmelidir.

Şiddet ve sömürüden kurtulan göçmenler için erişilebilir ve gizli hizmetler oluşturulmalıdır. Bunlar sağlık, danışmanlık, raporlama ve şikayet mekanizmalarını ve etkili sevk düzenlemelerini içermelidir. Göçmenler tıbbi bakıma, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine ve temel ilaçlara, bunun yanı sıra iyileşmelerine ve rehabilitasyonlarına yardımcı olacak psiko-sosyal ve diğer destek biçimlerine erişebilmelidir. Hizmet sağlayıcılar, şiddetten etkilenen göçmenlerin ve göçmen ailelerin insan haklarını anlamak, ihtiyaçlarına cevap vermek ve göçmen karşıtı önyargıları kırmak için eğitim almalıdır. Göçmenlerin aile içi şiddet, cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet dahil olmak



üzere şiddet deneyimleri, daha fazla mağduriyete, travmaya ve zarara neden olmadan ele alınmalıdır. Koruma, hizmetler ve haklar ile ilgili bilgilerin göçmenlere anladıkları bir üslupta ve dilde, yaşlarına uygun bir şekilde sunulması sağlanmalıdır.



"Hiç kimse, kölelik ya da kulluk altında tutulamaz; her türden kölelik ve köle ticareti yasaktır." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 4. Madde**



"Hiç kimseye işkence ya da zalimce, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulanamaz." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 5. Madde**

## 8. İlke : Göçmenlerin özgürlük hakkı desteklenmelidir ve göçmenler her türlü keyfi gözaltı ihtimaline karşı korunmalıdır. Çocuk göçmenler asla gözaltına alınmamalıdır.

Gözaltı koşulları, kişinin temel onuruna saygı göstermeli ve uluslararası hukukun asgari standartlarını karşılamalıdır. Göçmenler, göç ettikleri

gerekçesiyle asla cezaevlerinde veya benzeri yerlerde tutulmamalıdır. Tutukluluk ortamında hareket özgürlüğüne veya kişisel özerkliğe getirilen kısıtlamalar, yalnızca başkalarının haklarını ve kamu düzenini korumak için gerekli olduğu ölçüde uygulanmalıdır.



"Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, tutuklanamaz ve sürgün edilemez." İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 9. Madde

### **9. Ülke: Devlet, göçmenlerin aile birliğinin en geniş şekilde korunmasını sağlayarak aile birleşimini kolaylaştırmalıdır.**

Aileleri yeniden bir araya getirme ve bir arada tutma çabaları kolaylaştırılmalıdır. Aile birleşimi için düzenli, ayrımcılık yapmayan ve yaş, gelir, dil ile ilgili orantısız kısıtlamalar içermeyen kanallar güçlendirilmelidir. Aile kaydı ve yeniden birleştirme süreçleri, çeşitli aile biçimlerinin var olduğunu dikkate alınmalıdır. Cinsiyete dayalı veya önyargılı varsayımlar, aile temsilcilerinin kaydını veya yeniden birleşmesini etkilememelidir. Aileleriyle olası bir yeniden birleşme hakkında kararlar alınırken, çocukların görüşlerini özgürce ifade etme hakkına sahip olmaları sağlanmalıdır.



"Aile, toplumun doğal ve temel birimidir; toplum ve devlet tarafından korunur." İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 16.(3) Madde



"Hiç kimsenin özel yaşamına, ailesine, evine ya da yazışmasına keyfi olarak karışılmaz, onuruna ve adına saldırılmaz." İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 16.(3) Madde

### **10. Ülke: Göç eden tüm çocukların hakları garanti altına alınmalı ve her şeyden önce "çocuk" oldukları göz önünde bulundurulmalıdır.**

Teoride ve uygulamada, ulusal çocuk koruma sistemlerinin, göçmen çocukların ve göçmen ebeveynlerden doğan çocukların durumunun ve de farklı ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması sağlanmalıdır. Hem ülke içinde hem de sınırlar arasında, uluslararası insan hakları hukukuna uygun şekilde çocuk koruma politikaları ve sistemleri koordine edilmelidir. Göçmen çocuklarla iletişime geçecek yetkililerin "çocuk dostu iletişim" gibi uygulamalar konusunda eğitim almaları sağlanmalıdır. Göç yolculuğunun tüm aşamalarında yeterli sayıda eğitilmiş çocuk koruma görevlisinin mevcut olduğundan emin olunmalıdır.



"Anne ve çocukların özel bakım ve yardıma hakları vardır. Tüm çocuklar, evlilik içi ya da dışı doğmuş olmalarına bakılmaksızın, aynı toplumsal korumadan yararlanır." İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 25.(2) Madde



## 11. İlke : Tüm göçmen kadınların ve kız çocuklarının hakları korunmalıdır.

Kadın göçmenlerin hareketliliğini sınırlayan, yaş, medeni durum, göç durumu, hamilelik ve/veya annelik durumu da dahil olmak üzere, kadınların ve kız çocuklarının göçüne ilişkin cinsiyete özgü yasaklar ve ayrımcı kısıtlamalar ortadan kaldırılmalıdır. Göçmen kadınların belirli bölgelere veya devletlere göç etmesini yasaklayan kısıtlamaların yanı sıra kadınların seyahat etmek ve pasaport almak için eşlerinden veya erkek akrabalarından izin almalarını gerektiren kısıtlamalar giderilmelidir.



Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi tamamıyla göçmen kadın ve kız çocuklarının insan haklarına ilişkindir. Bu hakların ihlaline sebebiyet verebilecek her türlü girişim engellenmelidir.

## 12. İlke : Tüm göçmenlerin ulaşılabilir en yüksek fiziksel ve zihinsel sağlık imkanlarından yararlanması sağlanmalıdır.

Göçmenlerin şiddetli ve acil; duygusal ve ruhsal zorluklardan kaynaklanan ihtiyaçları olabileceği unutulmamalıdır. Sığındıkları ülkeye geldikleri andan itibaren yeterli ruh sağlığı bakımına erişebilecekleri uygun hizmetlere yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Aile üyelerini kaybeden göçmenlere



ve yolculukları sırasında düşük yapan göçmen kadınlara psiko-sosyal destek hizmeti sağlanmalıdır. Göçmen çocuklar özel bakım ve psikolojik desteğe erişebilmelidir. Akıl sağlığı programlarının kültürel olarak uygun olması sağlanarak göçmenlerle iş birliği içinde olunmalıdır.



"Herkesin, kendisinin ve ailesinin sağlığı ve iyi yaşaması için yeterli yaşama standartlarına hakkı vardır; bu hak, beslenme, giyim, konut, tıbbi bakım ile gerekli toplumsal hizmetleri ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ya da kendi denetiminin dışındaki koşullardan kaynaklanan başka geçimini sağlayamama durumlarında güvenlik hakkını da kapsar." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 25. Madde**

## 13. İlke : Devletler, göçmenlerin insani yaşam standartlarına uygun bir şekilde hayatlarını sürdürebilmeleri için çaba göstermelidir.

Kabul tesisleri ve gayri resmi kamp- lar gibi geçici yerlerde buldukları zamanlar da dahil olmak üzere, göçmenlerin yeterli yaşam standardına sahip olmalarını sağlamak için ön-

lemler alınmalıdır. Bu tür tesislerin çocuklar, engelliler, yaşlılar, hamile, olan ve emziren anneler dahil tüm göçmenler için erişilebilir olmalıdır. Yaşı, cinsiyeti ve özel durumları ne olursa olsun her fert için özel beslenme ihtiyaçları da dahil olmak üzere yeterli miktarda ve kalitede güvenli gıda, içme suyu, uygun kıyafet, yaşanabilir mekan sağlanmalıdır.



"Herkesin, toplumun bir üyesi olarak, toplumsal güvenliğe hakkı vardır; ulusal çabalarla, uluslararası iş birliği yoluyla ve her devletin örgütlenme ve kaynaklarına göre herkes insan onuru ve kişiliğinin özgür gelişmesi bakımından vazgeçilmez olan ekonomik, toplumsal ve kültürel haklarının gerçekleştirilmesi hakkına sahiptir." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 22. Maddesi**

#### **14. İlke: Göçmenlerin adil ve elverişli koşullarda çalışma hakkı güvence altına alınmalıdır.**

Uyrukları, göç ve ikamet durumları ne olursa olsun, işçilerin işverenlere karşı şikayette bulunabilmeleri ve işçi hakları ihlalleri söz konusu ise çare bulmalarını sağlamak için etkili şikayet mekanizmaları oluşturulmalıdır. Göçmenlerin, göçmenlik durumlarına bakılmaksızın, misilleme veya sınır dışı edilme korkusu olmaksızın yargı yollarına ve işyeri haklarının ihlali durumunda tazminata sınırsız ve etkili erişimleri sağlanmalıdır. Tüm göçmenler, ayrımcılık yapılmaksızın işçi tazminat programlarına (mesleki yaralanmalar veya kazalar için) katkıda bulunma ve bunlardan yararlanma hakkına sahip olmalıdır.



"Herkesin çalışma, işini özgürce seçme, adil ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır. Herkesin, herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır. Çalışan herkesin, kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak düzeyde, adil ve elverişli ücretlendirilmeye hakkı vardır; bu, gerekirse, başka toplumsal korunma yollarıyla desteklenmelidir. Herkesin, çıkarını korumak için sendika kurma ya da sendikaya üye olma hakkı vardır." ] **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 22. Madde**

#### **15. İlke: Göçmenlerin eğitim hakkı korunmalıdır.**

Göçmen ve ev sahibi topluluklar arasında kültürlerarası farkındalığı ve diyalogu teşvik eden okul ve kolej müfredat içeriğinin yanı sıra göçmenlerin durumu ve haklarının anlaşılması sağlanmalıdır. Kültürel çeşitliliğe ve göçmenlerin insan haklarına saygıyı teşvik etmek amacıyla her düzeyde eğitim personeline hedefli eğitim verilmelidir.



"Herkes, eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel öğrenim aşamalarında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yüksek öğrenim, yeteneğe göre herkese eşit olarak sağlanır." **İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 26.(1) Madde**

## 16. İlke : Göçmenlerin bilgi edinme hakkı desteklenmelidir.

Göçmenler, anladıkları bir dilde ve erişebilecekleri formatlarda bilgi arama, alma ve verme hakkına sahiptir. Göçmenlerin kendi seçtikleri medya aracılığıyla hakları ve durumları hakkında doğru ve güvenilir haber ve bilgi alabilmeleri sağlanmalıdır. Göçmen çocuklar için bilgilerin yaşlarına uygun dil ve formatlarda sağlanmalıdır.



"Herkesin kanaat ve ifade özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak, müdahale olmaksızın kanaat taşıma ve herhangi bir yoldan ve ülke sınırlarını gözetmeksizin bilgi ve fikirlere ulaşmaya çalışma, onları edinme ve yayma serbestliğini de kapsar." İnsan Hakları Evrensel Beyanname, 19. Madde

## 17. İlke : Kitlesele zorunlu göçler de dahil olmak üzere göçe verilen tüm yanıtların izlendiğinden ve hesap verebilir olduğundan emin olunmalıdır.

Göçmenler için şikayet mekanizmaları oluşturulmalı ve bu konuda göçmenler bilgilendirilmelidir. Göçmenlerin insan haklarına ilişkin iddia edilen tüm ihlaller derhal, tarafsız ve bağımsız bir şekilde soruşturulmalı ve yargılanmalıdır.



"Herkesin anayasa ya da yasayla tanınmış temel haklarını ihlal eden eylemlere karşı yetkili ulusal mahkemeler eliyle etkin bir yargı yolundan yararlanma hakkı vardır." İnsan Hakları Evrensel Beyanname, 8. Madde

## 18. İlke : Göçmenlerin insan haklarını koruyan savunucularının faaliyetlerine saygı göstermelidir.

İnsan hakları savunucularını, çalışmalarının her aşamasında sürdürülebilir şekilde destekleyen ve koruyan kamu politikaları ve programları oluşturulmalıdır. Bireylere veya sivil toplum kuruluşlarının bir parçası olarak faaliyetlerine getirilen tüm sınırlamalar uluslararası standartlara uygun olmalıdır. Kamu güvenliği ve kamu düzenine ilişkin mevzuat ve sivil toplum kuruluşlarının kayıt ve finansmanına ilişkin mevzuat ve usuller de dahil olmak üzere insan hakları savunucularının faaliyetlerini etkileyen mevzuatların uluslararası insan hakları hukuku ile uyumlu olması sağlanmalıdır.



"Herkesin kanaat ve ifade özgürlüğüne hakkı vardır; bu hak, müdahale olmaksızın kanaat taşıma ve herhangi bir yoldan ve ülke sınırlarını gözetmeksizin bilgi ve fikirlere ulaşmaya çalışma, onları edinme ve yayma serbestliğini de kapsar." **İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si, 19. Madde**

### **19. İlke : Devletler, kişisel verileri ve mahremiyet haklarını korurken, göçmenlerin haklarına ilişkin ayrıştırılan verilerin toplanmasını geliştirmelidir.**

Araştırma ve veri toplama yöntemlerinin etik bir şekilde yapılması sağlanmalıdır. Araştırma ve veri toplama, göçmenleri yeniden travmatize etmemeli veya başka bir şekilde zarar vermemekle beraber kişisel verilerin korunmasına ilişkin uluslararası standartlar ve ilkelere uygun olmalıdır. Bilgiler, hem gizlilik haklarını korumak hem de göçmenlik yaptırımı amacıyla kullanılmamasını sağlamak için kalıcı ve geri döndürülemez şekilde anonimleştirilmelidir. Toplanan bilgiler göçmenleri riske atacak şekilde kullanılmamalı, saklanmamalı veya işlenmemelidir.



"Hiç kimsenin özel hayatına, ailesine, evine ya da haberleşmesine keyfi ya da yasadışı olarak müdahale edilemez; hiç kimsenin şeref ve itibarına yasal olmayan tecavüzlerde bulunulamaz." **Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 17. Madde**

### **20. İlke : İnsan haklarına dayalı ve cinsiyete duyarlı göç yönetimi mümkün kılınmalıdır.**

Göçmenlerin yeni toplumlara dahil edilmesi için kapsayıcılığı, sosyal ve ekonomik eşitliği ve kültürel çeşitliliği destekleyen entegrasyon politikaları ve ortaklıklar geliştirilmelidir. Bu amaçla, kamu ve özel sektör, sivil toplum ve göçmen toplulukları bir arada çalışabilmelidir.



"Herkesin, toplumun bir üyesi olarak, toplumsal güvenliğe hakkı vardır; ulusal çabalarla, uluslararası iş birliği yoluyla ve her devletin örgütlenme ve kaynaklarına göre herkes insan onuru ve kişiliğinin özgür gelişmesi bakımından vazgeçilmez olan ekonomik, toplumsal ve kültürel haklarının gerçekleştirilmesi hakkına sahiptir." **İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 22. Madde**



# BİR MÜLTECİNİN İNSAN HAKLARI

MEVZUAT MADDELERİ IŞIĞINDA REHBER İLKELER



**Mülteci**  
Hakları Derneği  
INTERNATIONAL REFUGEE RIGHTS ASSOCIATION